

ВИБІР МЕТОДУ АНАЛІЗУ ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН (БАЛАНС) БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ ЗАДЛЯ ВИЯВЛЕННЯ РЕЗЕРВІВ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація. Аргументовано необхідність проведення аналізу діяльності установ, які фінансуються за рахунок коштів державного бюджету України. Визначено найбільш раціональні та ефективні методи проведення аналізу діяльності бюджетних установ з метою прийняття управлінських рішень.

Аннотация. Аргументирована необходимость проведения анализа деятельности учреждений, финансируемых за счет средств государственного бюджета Украины. Определены наиболее рациональные и эффективные методы проведения анализа деятельности бюджетных учреждений с целью принятия управленческих решений.

Annotation. The need to analyse the activity of the institutions financed from the state budget of Ukraine was justified. The most rational and effective methods of analysis of the activity of budgetary institutions were identified to make administrative decisions.

Ключові слова: бюджетна установа, фінансова звітність, методи аналізу звітності.

Підприємствам, які фінансуються за рахунок державного бюджету країни для раціонального розвитку та продуктивної діяльності, необхідне проведення ефективної аналітичної діяльності, яка базується на детальнішому аналізі даних звітності, що відображає результати фінансової та господарської діяльності бюджетної установи.

Для виявлення резервів підвищення ефективності діяльності бюджетної установи та для раціонального використання нею коштів необхідно використовувати загальний аналіз звітності організації, яка фінансується з бюджету.

Теоретичними і методологічними дослідженнями у сфері обліку та аналізу в бюджетних установах займалися різні вчені та економісти, а саме: Л. Желюк, Т. Білуха, І. Отенко, І. Ткаченко, Д. Панков, Ю. Іванченко та ін. Але питання стосовно аналізу звітності в бюджетних установах завжди є актуальними відповідно до специфіки діяльності установ державного сектору, а також через постійну зміну та доповнення нормативно-правових актів держави.

Метою дослідження є аргументація щодо вибору основних напрямів та методів проведення аналізу балансу бюджетної установи.

Завданням дослідження є визначення сутності поняття "звітність установ", які фінансуються з Державного бюджету України, зокрема форми № 1 "Звіт про фінансовий стан (баланс)", аргументація необхідності проведення аналізу показників "Звіту про фінансовий стан (баланс)" бюджетної установи та визначення найбільш ефективних методів аналізу звітності бюджетних організацій і їх характеристика.

Об'єктом дослідження є звіт про фінансовий стан (баланс) бюджетної установи.

Предметом дослідження є технологія складання та розгляд діючих методів аналізу звіту про фінансовий стан (баланс) бюджетних установ.

Звітність бюджетних установ допомагає регулюванню діяльності організації та установи за відповідний період [1].

Бухгалтерська звітність підприємств становить систему узагальнених показників, які характеризують підсумки господарсько-фінансової діяльності підприємства за минулий період (місяць, квартал, рік) [2].

Звітність бюджетних установ досить різноманітна і глибоко деталізована. Це має своє об'єктивне пояснення, адже на її підставі контролюється виконання бюджетів за видатками, перевіряється доцільність витрачання бюджетних коштів відповідно до кошторисних передбачень, аналізується повнота і доцільність використання майна, своєчасність і повнота платежів, стан розрахунків та ін. Цим можна пояснити і те, що звітність бюджетних установ суворо регламентована як за змістом, так і за термінами подання [3].

Форми фінансової звітності, що складають бюджетні установи, регламентуються Наказом Міністерства фінансів України від 24.01.2012 р. № 44 "Про затвердження Порядку складання фінансової та бюджетної звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів" [4]. Звіт про фінансовий стан є однією з основних форм фінансової звітності бюджетної організації. Щоб керувати бюджетною установою потрібно мати вичерпну та достовірну інформацію про стан та розміщення коштів, їх загальний обсяг використання та джерела утворення. За допомогою бухгалтерського звіту про фінансовий стан (баланс) бюджетної установи й отримують такі дані.

Згідно з Наказом Міністерства фінансів України від 24.01.2012 р. № 44 "Про затвердження Порядку складання фінансової та бюджетної звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів" зі змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства фінансів № 866 від 09.10.2013 р., містить узагальнені підсумкові показники,

дані мають бути достовірними, об'єктивними, реальними. Дані статей "Звіту про фінансовий стан (Баланс)" на початок року повинні бути тотожними даним графі "На кінець року" фінансової звітності попереднього звітного періоду, крім окремих випадків (наприклад, реорганізація, ліквідація бюджетних установ тощо) [5].

Аналіз основних показників, які містить бюджетна організація у звіті про фінансовий стан (баланс) є досить важливим етапом формування звітності. Аналіз фінансової звітності – це процес, метою якого є визначення оцінки поточного і минулого фінансового стану установи й основних результатів її діяльності.

Необхідність аналізу звіту про фінансовий стан (баланс) організації обумовлена тим, що аналіз відображає результат усієї господарської діяльності організації за коштами загального та спеціального фондів відповідно до бюджетного призначення.

Важливим етапом бухгалтерської обробки даних, що фіксуються в облікових реєстрах, є аналіз звітності бюджетних установ, зокрема методи та підходи, які для цього використовуються. Вони мають науковий, а насамперед, практичний інтерес для організаційно-методологічного процесу забезпечення формування звітності бюджетних установ.

Таким чином, для забезпечення вдосконалення системи бухгалтерського обліку в бюджетних організаціях, та виділяючи процес складання фінансової звітності, слід розглянути умови проведення економічного аналізу звіту про фінансовий стан (баланс) бюджетної установи та аргументувати окремі методи оцінки показників результатів діяльності підприємств та організацій для їх застосування.

Щоб досягти мети аналізу звіту про фінансовий стан необхідно вирішити взаємозалежні аналітичні завдання: визначення "вузьких" місць у фінансуванні установи, виявлення тенденцій і закономірностей у використанні коштів бюджету, виявлення резервів підвищення ефективності діяльності й економії коштів.

Основними методами, які доречно використовувати у процесі аналізу звіту про фінансовий стан (баланс) бюджетної установи, є: горизонтальний аналіз, вертикальний аналіз, коефіцієнтний аналіз, факторний аналіз, трендовий аналіз.

Горизонтальний аналіз дозволяє визначити абсолютні та відносні зміни статей балансу порівняно з попередніми звітними періодами.

Вертикальний аналіз проводиться з метою визначення питомої ваги окремих статей звітності в загальному показнику валюти балансу.

Актуальність горизонтального і вертикального аналізів полягає в тому, що за їх допомогою порівнюють показники звіту про фінансовий стан (баланс) та визначають відхилення показників фактичних від планових. Аналізуючи результати таких досліджень, будують факторні моделі, що застосовуються для процесу планування деяких показників звіту про фінансовий стан (баланс) бюджетної установи.

Коефіцієнтний аналіз включає розрахунок таких показників, як коефіцієнти обороту оборотних активів, коефіцієнт зростання валюти балансу, коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості та ін. Цей метод виявляє кількісний взаємозв'язок між різними групами статей звіту про фінансовий стан, розділами чи статтями.

Факторний аналіз дає оцінку факторів, які впливають на виконання показників звітності та передбачає використання методів економічного аналізу. Важливим цей метод є тому, що він виявляє, які чинники і як саме вплинули на основні показники діяльності бюджетної установи, а найголовніше – виявляє резерви економії коштів, що надходять з державного бюджету.

Трендовий аналіз застосовується для визначення основних тенденцій розвитку показників звітності на основі даних за минулі роки. У процесі використання цього методу аналізу можна зробити прогноз розвитку показників звіту про фінансовий стан (баланс) бюджетної установи та виявити їх перспективу розвитку.

Таким чином, у дослідженні було визначено важливість проведення аналізу діяльності бюджетних установ України. Розглянуто методи аналізу показників звіту про фінансовий стан (баланс) бюджетних установ, які можуть надати найбільш точну оцінку результативності та ефективності функціонування діяльності підприємств державного сектору, а також можуть виявити резерви зростання прибутку та зниження витрат.

Подальші наукові дослідження повинні зосереджуватися на розвитку і створенні системи інформаційного та організаційного забезпечення можливостей аналізу звітності та використанні економіко-математичних та логічних моделей в аналізі звіту про фінансовий стан бюджетних установ.

Наук. керівн. Глебова Н. В.

Література: 1. Желюк Л. О. Бухгалтерський облік виконання бюджетів : навч. посібн. / Л. О. Желюк, Ю. М. Іванченко, М. Р. Лучко. – Тернопіль : Економічна думка, 2011. – 320 с. 2. Сопко В. В. Бухгалтерський облік у підприємницькій діяльності / В. В. Сопко, В. М. Пархоменко. – К. : Техніка, 2012. – 234 с. 3. Атамас П. Й. Основи обліку в бюджетних організаціях : навч. посібн. / П. Й. Атамас. – К. : Центр навчальної літератури, 2011. – 284 с. 4. Про затвердження Порядку складання фінансової та бюджетної звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів : Наказ від 24.01.2012 р. № 44 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0196-12>. – Назва з екрану. 5. Про затвердження Порядку складання місячної та квартальної фінансової звітності у 2013 році username та організаціями, які отримують кошти державного або місцевих бюджетів : Наказ від 09.10.2013 р. № 866 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1742-13/paran43#n43>. – Назва з екрану.